

Розділ 3. Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 330.59:336

DOI: 10.31732/2663-2209-2021-62-35-43

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Грушко В.І.¹, Шульдяков Д.В.²

¹ д.е.н., професор, завідувач кафедри національної економіки та фінансів, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна, e-mail: victorgr@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6263-2597>

² магістрант, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна

WAYS OF THE IMPROVEMENT IN FINANCIAL REGULATION OF HOUSEHOLD INCOMES

Grushko Viktor¹, Shuldyakov Dmytro²

¹ Doctor of sciences (Economics), professor, head of national economy and finance department, “KROK” University, Kyiv, Ukraine, e-mail: victorgr@krok.edu.ua, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6263-2597>

² undergraduate, “KROK” University, Kyiv, Ukraine

Анотація. Україна перейшла в нову епоху історії, пов'язану з Революцією гідності та появою можливості побудувати нову країну на принципах сталого розвитку, верховенства права, захисту прав людини, демократії, солідарності, належного врядування. Сталий розвиток орієнтований перш за все на людину та покращення якості її життя у сприятливому соціально-економічному середовищі та екологічно чистому, здоровому, різноманітному природному довіллі. Сталий розвиток національної економіки спрямований на подолання бідності шляхом ефективної зайнятості населення, високої вартості робочої сили, накопичення людського і соціального капіталу, розвитку підприємницької активності населення, зміцнення середнього класу, підвищення соціальних стандартів і гарантій, а також надання необхідної соціальної підтримки вразливим групам населення. Одним з важливих питань функціонування домогосподарств, вважається формування їхньої достатньої фінансової бази, що дозволить повноцінно забезпечити розвиток кожного з членів домогосподарства – безпосередніх власників та носіїв людського капіталу. Необхідність державного регулювання економіки впливає з об'єктивно притаманних державі економічних функцій. В умовах існування різних форм власності роль державного регулювання полягає, з одного боку, у забезпеченні юридичного механізму їх реалізації, а з іншого – у спрямованому впливі на ринкові параметри, що забезпечують організацію функціонування економічної системи як цілого. Сьогодні в Україні загально визнаною є об'єктивна необхідність переходу до регульованого ринку. Однак чітко не визначено форми, принципи й засоби державного регулювання. Через це особливого значення набуває встановлення кола об'єктів державного впливу, оскільки саме об'єкт зумовлює адекватну йому економічну форму державного регулювання. Розвиток об'єкта регулювання зумовлює розвиток форм і засобів його регулювання. Метою статті є шляхи вдосконалення фінансового регулювання доходів домогосподарств. У статті розглядається питання регулювання доходів домогосподарства через оцінку показників доходів населення. Аналізуються реальні тенденції і закономірності в їх динаміці та пропонуються ефективні шляхи і механізми подальшого зростання доходів населення і відповідно рівня його життя.

Ключові слова: фінансове регулювання, доходи, домогосподарства, ринкова економіка, державне регулювання.

Формули: 0; рис.: 0; табл.: 2; бібл.: 17

Annotation. Ukraine has entered a new era of history, associated with the Revolution of Dignity and the emergence of the opportunity to build a new country on the principles of sustainable development, rule of law, protection of human rights, democracy, solidarity, and good governance. Sustainable development is focused primarily on people and improving their quality of life in a favorable socio-economic environment and environmentally clean, healthy, diverse natural environment. Sustainable development of the national economy is aimed at overcoming poverty through effective employment, high labor costs, accumulation of human and social capital, development of entrepreneurial activity, strengthening the middle class, raising social standards and guarantees, and providing necessary social

support to vulnerable groups. One of the important issues in the functioning of households is the formation of their sufficient financial base, which will fully ensure the development of each member of the household - the direct owners and carriers of human capital. The need for state regulation of the economy stems from the objectively inherent economic functions of the state. Given the existence of various forms of ownership, the role of state regulation is, on the one hand, to provide a legal mechanism for their implementation, and on the other - in the directed influence on market parameters that ensure the organization of the economic system as a whole. Today in Ukraine the objective necessity of transition to the regulated market is generally recognized. However, the forms, principles and means of state regulation are not clearly defined. Because of this, it is especially important to establish the range of objects of state influence, because it is the object that determines the adequate economic form of state regulation. The development of the object of regulation determines the development of forms and means of its regulation. The aim of the article is to improve the financial regulation of household incomes. The article considers the issue of household income regulation through the assessment of household income indicators. The real tendencies and regularities in their dynamics are analyzed and effective ways and mechanisms of further growth of incomes of the population and accordingly its standard of living are offered.

Key words: financial regulation, income, households, market economy, government regulation.

*Formulas:*0; *fig.:* 0; *tabl.:* 1; *bibl.:* 17

Постановка проблеми. Фінанси домогосподарств, будучи складовою фінансової системи країни, беруть активну участь у її функціонуванні. Це в кінцевому результаті позитивно впливає на зростання економіки країни. Формування фінансів домогосподарств відбувається у процесі розподілу валового внутрішнього продукту (ВВП). Однак, на сьогодні виникає досить багато проблем, пов'язаних з процесом формування фінансів домогосподарств, зокрема на регіональному рівні. Крім того, вплив держави на розвиток соціальної інфраструктури в Україні останніми роками був орієнтований, головним чином, на зменшення негативних соціально-економічних наслідків економічного спаду, високої інфляції та безробіття. Реформи, що здійснюються у державі, покликані змінити характер ролі держави в господарській діяльності, зменшити частку державної власності, створити економічні умови для забезпечення високої ділової активності. У 90-х роках ХХ ст. держава опинилася в ситуації залежності від розгалуженої мережі бюджетних організацій, що виконували найрізноманітніші функції в соціальній сфері, не маючи можливості фінансувати ці установи навіть в мінімальному об'ємі за рахунок бюджетних коштів. Опосередкування державою економічного життя – це процес державного регулювання економіки. Поступово він стає рушієм економічного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В наукових колах питанням формування фінансів домогосподарств приділяли значну увагу у своїх працях такі відомі вчені: Нагайчук Н.Г. [1], Воробійов Ю.М. [2], Вожжов А.П., Ворошило В.В., Мірошниченко О.Ю. [6], Навроцький С.А., Петлін І.В. [8], Чепурко В.В., Опарін В.М., Поляк Г.Б., Герасименко В.О., Карпинський Б.А. та інші.

Формулювання цілей статті. Метою статті є шляхи вдосконалення фінансового регулювання доходів домогосподарств.

Викладення основного матеріалу дослідження. Ринкові трансформації, які відбуваються в економіці та соціальній сфері є одним з найскладніших та актуальних питань сьогодення, оскільки їх важко об'єктивно оцінити та обрати ефективний інструментарій впливу на них. Власне доходи домогосподарств – це показник, що відображає кінцеве споживання населення та є основою для оцінки рівня життя населення в Україні. Слід зазначити, що в сучасних умовах недостатньо уваги приділяється питанням фінансового регулювання доходів домогосподарств, саме тому наукові дослідження пов'язані з оцінкою показників доходів населення аналізом реальних тенденцій і закономірностей в їх динаміці, а також спрямовані на пошук та вдосконалення ефективних шляхів, методів і механізмів подальшого зростання доходів населення і відповідно рівня його життя, на сучасному етапі є актуальними

як в теоретичному, так і практичному аспектах.

Під доходами домашніх господарств розуміють певну суму грошових коштів та матеріальних благ і послуг, отриманих у процесі виконання економічних функцій домогосподарствами, і передусім сім'ями, з приводу чого виникають відносини приватної власності у всіх сферах суспільного відтворення.

Слід зазначити, що на формування доходів домогосподарств впливає низка чинників. До основних з них можна віднести:

- кількість працездатних осіб у домогосподарстві, рівень їх освіти та кваліфікації;
- політична, економічна нестабільність, інфляція, зростання безробіття;
- непрацюючі особи-утриманці, пенсіонери в складі домогосподарства;
- зростання боргів з виплати заробітної плати тощо.

На сьогоднішній день характерною є структурна диспропорція у формуванні доходів домогосподарств. Незважаючи на значну кількість джерел формування

доходів домогосподарств, слід відзначити домінування в їх структурі грошових доходів (>80 %), а саме: заробітної плати, пенсій, стипендій та різного роду соціальних допомог.

Решта джерел формування доходів домогосподарств займають у їх структурі значно меншу частку. «Основною метою фінансового регулювання доходів домогосподарств є справедливий розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів між домогосподарствами за умови одержання ними максимально можливого обсягу доходів.

Враховуючи те, що в економічній літературі виділено різні підходи до тлумачення терміну «фінансове регулювання», більшість авторів розглядають його як метод цілеспрямованого, управлінського впливу держави на соціально-економічні процеси задля забезпечення задоволення потреб суспільства як на мікро-, так і на макрорівнях» [3-9].

Нами окреслено основні напрями фінансового регулювання доходів домогосподарств (табл. 1).

Таблиця 1

Пріоритетні напрями фінансування доходів населення

Напрями	Заходи
Система формування доходів домогосподарств	- активізація підприємницької діяльності; - стабільність джерел формування доходів; - забезпечення соціально прийняттого рівня доходів; - забезпечення оптимального співвідношення між джерелами формування доходів; - зростання доходів соціально вразливих верств населення; - трансформація заощаджень населення в інвестиційний капітал.
Система оподаткування	- збільшення розміру неоподаткованого розміру доходів громадян; - встановлення обґрунтованих пільг з оподаткування доходів населення; - встановлення прогресивних ставок оподаткування доходів населення; - встановлення обґрунтованих пільг з оподаткування доходів населення; - посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері оподаткування доходів населення.
Оплата праці	- удосконалення методики розрахунків розмірів мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму; - підвищення розміру мінімальної заробітної плати; - встановлення розмірів і умов оплати праці працівників підприємств та організацій, що фінансуються чи дотуються із бюджету; - удосконалення механізму індексації грошових доходів населення; - посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері оплати праці тощо.
Пенсійне забезпечення та соціальна допомога	- регулювання використання пенсійних коштів; - встановлення обґрунтованих розмірів внесків на пенсійне страхування; - посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері пенсійного забезпечення; - вдосконалення механізму надання соціальних допомог;

	<ul style="list-style-type: none"> - регулювання умов виходу на пенсію; - встановлення порядку обчислення та виплати пенсій; - регулювання використання пенсійних коштів; - посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері пенсійного забезпечення.
--	--

Джерело: складено авторами

Одним із напрямів регулювання доходів домогосподарств має стати удосконалення механізму формування доходів через активізацію підприємницької діяльності населення, що дозволило б забезпечити:

- стабільність джерел утворення доходів населення, їх соціально прийнятний рівень;
- оптимальне співвідношення між джерелами формування доходів;

- зростання доходів соціально вразливих верств населення та обмеження проявів бідності в депресивних регіонах;
- перетворення заощаджень населення в інвестиційний капітал регіону. Вважаємо вдалою спробою здійснити типологію економічного механізму формування доходів домогосподарств (табл. 2).

Таблиця 2

Типи економічного механізму формування доходів населення регіонів України, визначені на найближчу перспективу

Тип механізму	Склад регіонів	Пріоритетні напрями та засоби реалізації механізму
Механізм модернізації	Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Луганська області	Забезпечити соціально привабливі умови формування доходів населення на основі модернізації господарського комплексу, комплексного розвитку територій, зростання місткості сфери зайнятості на монопрофільних територіях, скорочення міграційного відпливу населення
Механізм оптимізації	м. Київ	Досягти обґрунтованих співвідношень доходів населення за сферами економічної діяльності, забезпечити їх формування на легітимній основі зі скороченням неформальної зайнятості
Механізм адаптації	Харківська, Полтавська, Сумська, Київська, Кіровоградська, Черкаська області	Забезпечити відповідність доходів населення сформованому економічному потенціалу на основі структурних трансформацій, розвитку підприємництва, підвищення результативності інноваційної політики
Механізм стимулювання	Вінницька, Тернопільська, Хмельницька, Волинська, Рівненська, Житомирська, Чернігівська області	Досягти соціально прийнятного рівня доходів населення на основі стимулювання регіонального розвитку, відновлення економічної діяльності в сільській місцевості, обмеження депресивності регіональних ринків праці, залучення додаткових інвестицій у конкурентоспроможні сфери господарювання
Механізм балансування	Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Чернівецька області	Забезпечити стабільність джерел доходів та сфери зайнятості через урегульованість територіального руху робочої сили, збільшення робочих місць, розвиток виробництва, стимулювання місцевого розвитку
Механізм стабілізації	Одеська, Миколаївська, Херсонська області	Досягти підвищення доходів на основі ефективної господарської діяльності, інвестиційного та інноваційного оновлення виробництва, нарощування експортного потенціалу, зростання продуктивності праці, стабілізації територіального руху робочої сили

Джерело: побудовано авторами на підставі [6, 10]

Застосування дієвих інструментів формування доходів домогосподарств сприятиме ефекту, що проявлятиметься в соціально-економічному розвитку регіонів, зростанні доходів населення, активізації підприємницької діяльності, забезпеченні населення соціальними стандартами тощо. Враховуючи, що висока частка громадян перебувають за межею бідності та спостерігається значна поляризація населення за рівнем доходів, вважаємо, що одним з важливих напрямів регулювання доходів домогосподарств має стати податкове регулювання доходів, кінцевою метою якого має стати покращення їх матеріального добробуту та забезпечення соціально справедливого розподілу фінансових ресурсів.

Дієвими інструментами податкового регулювання на сьогоднішній день є:

- фінансова підтримка підприємницької діяльності;
- підвищення розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян;
- встановлення оптимальних ставок оподаткування доходів населення;
- встановлення обґрунтованих пільг з оподаткування доходів населення;
- посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері оподаткування доходів населення.

Важливим напрямом регулювання доходів домогосподарств є регулювання заробітної плати шляхом забезпечення гарантій мінімального розміру оплати праці; підтримання достатнього життєвого рівня громадян; підтримки купівельної спроможності грошових доходів населення в умовах зростання цін.

Основними інструментами реалізації зазначених заходів є:

- підвищення розміру мінімальної заробітної плати;
- встановлення розмірів і умов оплати праці працівників підприємств та організацій, що фінансуються чи дотуються із бюджету;
- удосконалення механізму індексації грошових доходів населення;

- посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері оплати праці тощо.

На нашу думку, основними напрямками подальшого вдосконалення у сфері пенсійного забезпечення та соціальних допомог мають стати такі:

- введення ефективного механізму збільшення пенсії;
- введення обмежувального рівня максимальної пенсії для громадян;
- диференційований підхід до розмірів пенсій з урахуванням стажу;
- введення пенсії не нижче, як рівень прожиткового мінімуму;
- введення для громадян уніфікованих правил пенсійного забезпечення, розробка заходів та механізмів стимулювання щодо створення ринкових передумов формування недержавних пенсійних фондів (зокрема, зменшення податкового навантаження);
- регулювання використання пенсійних коштів;
- встановлення обґрунтованих розмірів внесків на пенсійне страхування;
- вдосконалення механізму надання соціальних допомог;
- регулювання умов виходу на пенсію;
- регулювання використання пенсійних коштів;
- посилення контролю за дотриманням законодавства у сфері пенсійного забезпечення.

На сучасному етапі розвитку України як незалежної держави постала проблема в ефективному регулюванні доходів населення. Насамперед, воно спрямоване на забезпечення постійного зростання рівня життя, створення якісних умов для людського розвитку.

Для успішного проведення реформи щодо державного регулювання доходів населення потрібно:

1. Встановити такий рівень мінімальної заробітної плати, який відповідатиме рівню мінімальних життєвих потреб, виходячи з наявних можливостей та темпів економічного зростання.

2. Надання першочерговості по виплаті заробітної плати на усіх підприємствах, що дозволить уникнути заборгованості по її виплаті, а також встановити систему примусової сплати відсотків роботодавцем найманим працівникам за період її затримки.

3. Забезпечення реалізації механізму індексації заробітної плати, який дає би можливість збільшити купівельну спроможність заробітної плати (збільшення її реальної величини) шляхом усунення диспропорцій між цінами та змінами заробітної плати.

4. Впровадження нових підходів формування організації робочих процесів, які повинні змінити структуру собівартості продукції та підвищити в ній частку заробітної плати за рахунок використання нових, ефективніших технологій.

5. Узгодження зростання оплати праці із детінізацією виробничої діяльності шляхом зменшення податкового навантаження на основне джерело формування фонду оплати праці та інвестиційних ресурсів на підприємства – додану вартість.

Запровадження пільги у сплаті податку на додану вартість, яка стимулюватиме підприємства до підвищення заробітної плати. Дія пільгових умов полягає у наступному – у випадку зростання рівня оплати праці підприємству надається можливість сплачувати ПДВ на пільгових умовах. Останній пункт є позитивним для всіх суб'єктів ринкових відносин. Збільшення рівня доходів населення підвищить їх платоспроможність, що може виявитись у зростанні потреб та можливості придбання більшої кількості різних видів продукції. Збільшення рівня споживання призведе до збільшення рівня виробництва, а кошти, втрачені при наданні підприємствам пільг на сплату ПДВ держава відшкодує через збільшення обсягу продажу. Негативним проявом цього явища може бути збільшення рівня інфляції, яка зменшить реальний дохід. З іншої сторони, позитивні сторони у вигляді збільшення заробітної плати та можливий ріст обсягів випущеної

продукції може призвести до зростання економіки та збільшення ВВП.

Сучасна державна політика регулювання доходів повинна базуватися на принципах, які забезпечують ефективний розвиток соціального прогресу та ринкової економіки:

- поєднання державного та ринкового механізмів регулювання доходів – забезпечення стабільного функціонування ринкового механізму формування доходів та доповнення його державним регулюванням;

- відповідність наявного рівня доходів вартості життя – забезпечення їх достатності для повноцінного задоволення основних потреб населення;

- забезпечення необхідними умовами для зростання людського розвитку – достатньої кількості доходів для інтелектуального, фізичного та духовного розвитку людини;

- соціальної справедливості – недопущення збільшення рівня надмірної диференціації доходів між різними рівнями населення, забезпечення якомога рівномірного розподілу між усіма верствами населення.

Зменшивши оподаткування фонду оплати праці, натомість перекласти частину податку на одержувачів, можна отримати додаткову суму надходження у державний бюджет за рахунок того, що з тіні можуть вийти ті підприємці, які видавали своїм робітникам заробітну плату «в конверті», яка є значно вищою від офіційно вказаної в платіжних відомостях представленим податковим органам. Діюча податкова політика в Україні є неефективною і стимулює подібні явища. Завдяки таким діям держави в даний час вважаються неprestижними та мало оплачуваними ті сектори економіки, які реально впливають на розвиток нашої країни – науки, культури, промисловості, охорони здоров'я. Таким чином розвивається тіньовий сектор економіки, держава не отримує належної кількості податкових відрахувань і не може ефективно впроваджувати різного роду реформи. За даними різних експертів, в

«тіні» знаходиться біля 45% ВВП. Якщо б податки надходили повністю, їх розміри можна знизити в півтора рази.

Існує чотири основні причини, які пояснюють, чому в сучасних умовах справедливий розподіл доходів повинен розглядатись як умова, необхідна для економічної стабілізації та зростання:

По-перше, групи населення, які отримують велику кількість прибутку, не схильні до вкладання своїх коштів чи їх заощадження в межах України, а орієнтовані на вивіз за кордон та споживання дорогих та імпортованих товарів.

По-друге, скорочення виробництва і зниження доходів при одночасному скороченні споживання послуг освіти, охорони здоров'я до мінімуму, призведе до погіршення якості трудових ресурсів.

По-третє, підвищення рівня доходів найнижчого рівня суспільства призведе до збільшення ними рівня споживання національних товарів та послуг, що у свою чергу стимулюватиме розвиток національного виробництва, підвищить інвестиційну активність і зростання зайнятості.

По-четверте, більш рівномірний підхід до розподілу доходів – психологічно важливий та позитивний чинник. Якщо майнова нерівність і збільшення диференціації в рівнях доходів між рівнями населення збільшуватиметься, можлива небезпека протидії реформам держави з боку людей з досить низьким рівнем заробітної плати, але достатньо високоосвічених для того, щоб розуміти, що реформи не будуть покращувати їхній рівень життя. В подальшому це може спричинити загрозу підвищення соціальної небезпеки.

Окрім встановлення прямих важелів регулювання доходів, державі потрібно знайти методи не прямого, а опосередкованого способу їх регулювання. До таких методів можна віднести наступні:

1. Визначення загальноекономічної стратегії розвитку держави, пріоритетів соціальної політики та основних пропорцій суспільного відтворення;

2. Чітке індикативне планування (при ефективному управлінні держави, яка забезпечує зростання національної економіки і підприємства) – орієнтація приватних підприємств на виконання цілей та завдань, які формує держава. У випадку, коли держава явно не виконує поставлених завдань, щодо зростання національної економіки, індикативний метод буде неефективний, тому що підприємства не будуть виконувати поставлені завдання, оскільки від них не буде позитивного ефекту через неефективні дії державних органів влади.

3. Непряме оподаткування – встановлення різного роду мита та акцизні збори, зменшення або усунення податку з доходу фізичних осіб.

4. Забезпечення державного соціального страхування та соціальної допомоги. В сучасних умовах державне регулювання доходів є складовою частиною відтворювальних процесів у суспільстві та державі в цілому. Воно вирішує ряд задач, спрямованих на стимулювання економічного зростання, заохочення прогресивних зрушень в регіональних та галузевих структурах виробництва, підтримки та збільшення рівня експорту, регулювання зайнятості населення. Конкретні напрями і форми державного регулювання визначаються гостротою і характером соціально-економічних проблем, які наявні в окремих країнах конкретного періоду.

Для впровадження найбільш дієвої та ефективної політики державного регулювання доходів потрібно знати, чи буде вона діяти в умовах нашої країни. Найкращим виходом є впровадження перевірених методів регулювання, які себе зарекомендували як ефективні. Для цього слід запозичити досвід інших країн.

«Найбільш розвинений механізм державного регулювання доходів населення склався у Німеччині, Франції, Нідерландах, країнах Скандинавії, Японії; менш розвинуте, але в порівнянні з Україною досить дієве в США, Канаді, Австралії, де не було потрясінь, аналогічних наслідками другої світової

війни, виникнення табору соціалізму, але і в цих країнах регулювання доходів відіграє чималу роль, особливо в період погіршення кон'юнктури, збільшення рівня інфляції та безробіття» [13].

Крім реформування системи оплати праці, податкової системи, також варте уваги уряду і реформування в Україні розподілу прибутку акціонерних товариств та визначення конкретної, дозволеної частки, що спрямовується на виплату дивідендів. Гостро постала проблема, яка «тягнеться» за нашою державою від початку незалежності і до сьогодні – приватизація державної власності, яка не приносить прибутків державі, а відповідно – населенню. Якщо держава передає певне підприємство чи цілий завод по виробленню тої чи іншої продукції, то вона повинна на 90% впевнитись, що в результаті цього дане підприємство буде працювати і приносити користь населенню – як для тих, хто почне працювати на ньому чи вже працює, так і для іншої частини населення, яка зможе відчувати користь від продажу чи передачі державної власності у приватну тим, що дохід, пенсія чи стипендія цієї частки населення може зрости за рахунок ефективної діяльності даного підприємства.

Якщо підприємство ефективно працює і сприяє розвитку національної економіки, експортуючи свої товари чи надання послуг, сплачуючи податки збільшує величину державних коштів. В цьому випадку держава може збільшити вище згаданий дохід населення за рахунок отриманих коштів. В іншому випадку, тобто у випадку нашої держави, приватизовані державні підприємства не завжди приносять прибуток, перестають працювати, керівництво ухиляється від сплати податків. В переважній більшості випадків, приватизовані підприємства мають сформовану неефективну систему корпоративного управління і відсторонення широких мас населення від участі в прибутках.

Висновки. Отже, формування доходів домогосподарств напряду залежить від

економічного зростання держави. Протягом останніх років офіційна статистика в Україні фіксувала зростання грошових доходів домогосподарств та зниження частки натуральних доходів і трансфертів у вигляді пільг та субсидій. Проте реальний рівень доходів домогосподарств залишається дуже низьким. Тому на сьогоднішній день виникає необхідність у формуванні механізму фінансового регулювання доходів домогосподарств. Дієвість механізму фінансового регулювання доходів домогосподарств має ґрунтуватися на врахуванні результатів досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених в цьому напрямку; використанні ринкових механізмів та інструментів регулювання та вирівнювання доходів громадян.

Література:

1. Геєць В. М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку / НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. НАН України. Київ. 2009. 864 с. URL: http://ief.org.ua/docs/mg/Mon_Hegets_2009_W.pdf.
2. Грушко В. І., Наконечна О. С., Чумаченко О. Г. Національні фінанси: підручник / за ред. проф. В.І. Грушка. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2017. 660 с.
3. Грушко В. І. Реформування податкової системи як необхідна умова збалансування державного бюджету. *Вчені записки Університету економіки та права «КРОК»*. 2005. №14. С. 100-106.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>.
5. Доходи і заощадження в перехідній економіці України / За ред. С. Панчишина та М. Савлука. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 406 с.
6. Кваснікова Г. С. Стан рівня заробітної плати та посилення стимулюючої функції у мотивації праці. Київ: Центр навчальної літератури, 2008. 165 с.
7. Макаренко Ю. П. Особливості функціонування домогосподарств у сучасних умовах господарювання. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2012. №1 (17). С. 125-130.
8. Пенсійна система: підручник / за ред. Грушка В. І., Скулиш Ю. І. 4-те вид., доп. і перероб. Київ, 2019. 512 с.
9. Праця України у 2017 році: Державна служба статистики України. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. Агенство», 2018. 282 с.

10. Розмір мінімальної заробітної плати. URL : http://cons.parus.ua/_dict_view.asp?rnх=.0DHE47fc09fe29cefe2626b6a689827b503d.

11. Савенко О. Л. Економічний механізм державного регулювання доходів населення в ринкових умовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.03 - Економіка та управління національним господарством. Київ, 2002. 16 с.

12. Семенченко А. В. Регулювання доходів населення в контексті соціальної стратифікації суспільства. URL: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Semenchenko-A.V.-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2017.pdf>.

13. Семенченко А. В. Структура доходів найманих працівників. *Управління розвитком*. 2011. №24 (12). С. 68-71.

14. Румик І. І. *Розвиток фінансового сектору: стан, фінансова інклюзія, візія та стратегія дій*. Соціально-економічні та правові аспекти розвитку суспільства : колективна монографія. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2020. С. 132-145.

15. Drobyazko S., Bondarevska O., Klymenko D., Pletenetska S., Pylypenko O. Model for forming of optimal credit portfolio of commercial bank. *Journal of Management Information and Decision Sciences*. 2019. Vol. 22. №4. P. 501-506.

16. Стожок О. З. Формування і розподіл доходів населення в умовах трансформації економіки. *Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика*. 2008. 19 с.

17. Холод Н. М. Розподіл доходів та бідність у перехідних економіках. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2009. 442 с.

References:

1. Heiets, V. M. (2009), *Suspilstvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiia vzaemodii ta rozvytku* [Society, state, economy: the phenomenology of interaction and development], Kyiv, NAN Ukrainy, 864 p., retrieved from: http://ief.org.ua/docs/mg/Mon_Heiets_2009_W.pdf.

2. Hrushko, V. I. Nakonechna, O. S. and Chumachenko, O. H. (2017), *Natsionalni finansy* [National finances], Kyiv, "KROK" University, 660 p.

3. Hrushko, V. I. (2005), "Reforming the tax system as a necessary condition for balancing the state budget", *Vcheni zapysky Universytetu ekonomiky ta prava «KROK»*, №14. С. 100-106.

4. Official site of the State Statistics Service of Ukraine (2021), retrieved from: <http://ukrstat.gov.ua/>.

5. Panchyshyna, S. and Savluka, M. (2003), *Dokhody i zaoshchadzhennia v perekhidnii ekonomitsi Ukrainy* [Incomes and savings in Ukraine's transition economy], LNU im. Ivana Franka, Lviv, 406 p.

6. Kvasnikova, H. S. (2008), *Stan rivnia zarobitnoi platy ta posyleniia stymuliuuchoi funktsii u*

motyvatsii pratsi [The state of the level of wages and the strengthening of the incentive function in work motivation], *Tsentr navchalnoi literatury*, Kyiv, 165 p.

7. Makarenko, Yu. P. (2012), "Features of functioning of households in modern economic conditions", *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, №1 (17), pp. 125-130.

8. Hrushka, V. I. and Skulysh, Yu. I. (2019), *Pensiina sistema* [Pension system], Kyiv, 512 p.

9. Pratsia Ukrainy u 2017 rotsi: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [Labor of Ukraine in 2017: State Statistics Service of Ukraine], DP «Inform.-analit. Ahenstvo», Kyiv, 282 p.

10. The size of the minimum wage (2021), retrieved from: http://cons.parus.ua/_dict_view.asp?rnх=.0DHE47fc09fe29cefe2626b6a689827b503d.

11. Savenko, O. L. (2002), "Economic mechanism of state regulation of household incomes in market conditions", Abstract of Ph.D. dissertation, Economics and management of the national economy, Kyiv, Ukraine.

12. Semenchenko, A. V. (2021), "Regulation of household incomes in the context of social stratification of society", retrieved from: <https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Semenchenko-A.V.-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2017.pdf>.

13. Semenchenko, A. V. (2011), "Employee income structure", *Upravlinnia rozvytkom*, №24 (12). С. 68-71.

14. Rummyk, I. I. (2020), *Rozvytok finansovoho sektoru: stan, finansova inkluziia, viziiia ta stratehiia dii* [Financial sector development: status, financial inclusion, vision and strategy], *Sotsialno-ekonomichni ta pravovi aspekty rozvytku suspilstva* [Socio-economic and legal aspects of society development], "KROK" University, Kyiv, pp. 132-145.

15. Drobyazko, S. Bondarevska, O. Klymenko, D. Pletenetska, S. and Pylypenko, O. (2019), Model for forming of optimal credit portfolio of commercial bank. *Journal of Management Information and Decision Sciences*. Vol. 22. №4. P. 501-506.

16. Stozhok, O. Z. (2008), "Formation and distribution of income in the conditions of economic transformation", *Demohrafiia, ekonomika pratsi, sotsialna ekonomika i polityka*, 19 p.

17. Kholod, N. M. (2009), *Rozpodil dokhodiv ta bidnist u perekhidnykh ekonomikakh* [Income distribution and poverty in transition economies], Lviv, Vydavnychy tsentr LNU im. Ivana Franka, 442 p.

Стаття надійшла до редакції 03.06.2021 р.